

Rodna Gruda

Mag. Milica Trebše Štolfa: Kanadski Slovenci si zaslužijo vso pozornost!

Milica Trebše Štolfa MA: Canadian Slovenians Deserve all the Attention!

Objavljeno dne/Published on: 01.08.2013

Avtor članka/Article Author: Besedilo in foto: Blanka Markovič Kocen

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel je v prostorih Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu julija podelila priznanje za življenjsko delo mag. Milici Trebše Štolfa. Ob tej priložnosti je gospa Trebše Štolfa, ki ob prejemu priznanja ni skrivala čustev, spregovorila tudi za bralce Rodne grude. Mag. Milica Trebše Štolfa je kot arhivistka in svetovalka v Pokrajinskem arhivu Koper v preteklih tridesetih letih skoraj vsako leto prišla za nekaj tednov med kanadske Slovence in ozaveščala društvene odbornike o pomenu arhivskega gradiva, slovenska skupnost v Kanadi pa se ji je s predlogom priznanja na najboljši možen način natanko ob praznovanju 10. obletnice delovanja Slovenskega arhivskega društva v Torontu ter ob skorajšnjem izidu njene nove knjige o slovenskem društvu Sava Kitchener oddolžila za vso njeno pozornost in skrb. Z dovoljenjem in sodelovanjem društvenih odbornikov je namreč aktivno na terenu zbirala in urejala društvene arhive ter učila in motivirala društvene tajnike, da so potem sami nadaljevali s sistematskim arhiviranjem. Mag. Trebše Štolfa je napisala vrsto knjig o kanadskih slovenskih društvih, s pisanjem društvenih zbornikov pa je spodbudila tudi številna druga slovenska društva v Kanadi, da so v knjižni obliki zabeležila svojo zgodovino.

In the facilities of the Office for Slovenians Abroad in July this year, the Minister for Slovenians abroad Tina Komel presented the lifetime achievement award to Milica Trebše Štolfa MA. Accepting the award, Trebše Štolfa did not restrain from showing her emotions as she spoke for the readers of Rodna Gruda. Trebše Štolfa has been visiting Canada almost every year as an archivist and a counselor in the Regional Archive Koper for the past thirty years to raise awareness of the importance of archival material among the committee's members. At the 10th annual anniversary of the Slovenian Archival Association in Toronto, the Slovenian society thanked her in the best way possible, by proposing her nomination, and shifted all attention to her at-the-time nearly published book about the Slovenian association Sava Kitchener. With permission and cooperation by the association members she taught and motivated the association secretaries so that they could then continue systematically archiving material on their own. She published a series of books about Canadian-Slovenian associations and by writing booklets encouraged many more of them to record their histories.

Mag. Milica Trebše Štolfa na podelitvi priznanja z ministrico za Slovence v

Zakaj Slovenci v Kanadi?

»Terensko delo pri zbiranju arhivskega gradiva je večplastno delo, zlasti še, ker čas ni naš zaveznik in mnogo stvari se je zgodilo, ne da bi bile zabeležene,« gospa Trebše Štolfa odgovarja na vprašanje, zakaj so ravno Slovenci v Kanadi vzbudili tolikšno njeno pozornost. V več desetletnem časovnem obdobju aktivnih dejavnosti pa zaradi pomanjkanja opore pisnih virov po sogovorničinem mnenju tudi spomin zbledi in vrste se

zamejstvu in po svetu Tino
Komel in državnim
sekretarjem dr. Borisom
Jesihom

naravno številčno redčijo. »Če naj naša kulturna zgodovina prikaže ustvarjalnost slovenskega naroda v celoti, so kulturna društva slovenskih izseljencev in njihovo delovanje prav tisti kamenčki, ki izpolnjujejo ta mozaik,« poudarja. »Kdor namerava z delom na terenu strokovno zbrati in ohraniti čim več pisnih virov tudi zanamcem in spodbuditi k enakemu delu tudi člane društev, se mora pred odhodom na teren dobro poučiti o deželi ali državi, kamor odhaja.«

V letu 1984, ko se je odločala o projektu, je ugotovila, da je Inštitut za geografijo izdal magistrsko delo dr. Rada Genoria SLOVENC V KANADI, prvi kompleksnejši prikaz našega izseljenstva v Kanado. »Po pogovoru z avtorjem in prebranim delu, ki me je navdušilo za to območje, sem se odločila in decembra 1985 prvič obiskala kanadsko Slovensko primorsko društvo Simon Gregorčič v Torontu.«

Ob spoznavanju primorskih rojakov in njihovega dela ter srečanju z gospo Francko Seljak je Milica Trebše Štolfa spoznala, da bodo kulturna društva kanadskih Slovencev tista, ki jim bo posvetila vse svoje strokovno znanje in sposobnosti, da s skupnim delom na terenu iztrgajo pozabi in ohranijo čim več arhivskih virov o njihovem negovanju in ohranjanju slovenske kulturne tradicije v novi domovini. »Zaslužijo si to pozornost!« je prepričana sogovornica, ki je s

pomočjo Vseslovenskega kulturnega odbora, takrat še pod vodstvom gospoda Lojzeta Kocjančiča, priredila prvi seminar za tajnike kulturnih društev in druge zainteresirane o pomenu arhivskega gradiva za našo zgodovino in o zbiranju, urejanju, popisovanju in varni hrambi arhivskega gradiva društev. »V naslednjih letih smo že organizirali praktično delo, zbiranje in urejanje arhivskih zbirk pri društvih - tako pisnih, zlasti zapisnikov, kot identificiranih fotografij,« se spominja Trebše-Štolfova. Prepričana je, da so obletnice ustanovitve društev primeren čas, ko naj bi bili vidni rezultati društvenega dela. Tako je ob 30-letnici ustanovitve društva izšel njen prvi zgodovinski prikaz SPD Simon Gregorčič Toronto, Ont., 1959-1989 (Ljubljana, 1989). Sledilo je še več knjig:

VPZ BLED Odsek št. 13-Planica (Hamilton, Ont. 1943-1993); Petdeset let dela in spominov (Beamsville-Hamilton, 1993); ob 40. obletnici neprekinjenega delovanja uspešne folklorne skupine v Torontu pod vodstvom ustanovitelja in koreografa Cirila Sorška je izšla knjiga Slovenska folklorna skupina NAGEJ 1959-1999 (Koper, 1999); sledil je zgodovinski pregled delovanja Slovenskega narodnega doma LIPA PARK, St Catherines, Ont. 1967-2002 (St Catherines, Ont., 2002); dve leti pozneje je izšla knjiga v slovenskem in angleškem jeziku Slovensko-Kanadsko društvo / Slovenian Canadian Association Edmonton, Alberta 1964-2004 (Ljubljana-Edmonton, 2004). Dramski skupini LIPA PARK, ki je edina delovala 20 neprekinjenih let in gostovala po vsej Kanadi in tudi v Sloveniji, je ob njeni prekinitvi delovanja posvetila knjižico DRAMSKA SKUPINA LIPA PARK 1987-2007, SND Lipa Park (Ljubljana-St. Catherines, 2008). Glede na pomen kulturnega dela, ki ga je gospa Francka Seljak med društvu slovenskih priseljencev imela od njenega prihoda v Kanado v letu 1959 pa vse doslej, je njeno delo na področju kulture, izobraževanja, gledališke režije, koreografije pa tudi pisanja lastnih besedil Milica Trebše Štolfa predstavila v knjižici NJENE ŠTIRI LJUBEZNI, (Brezovica pri Ljubljani, 2010), s katero se ji je skupaj z drugimi prijatelji poklonila ob življenjskem jubileju.

Najbolj zanimiva odkritja

»Morda je bilo med zanimivimi odkritji spoznanje, kako malo mnogi, ki o izseljenstvu pišejo, vedo o resničnem življenju teh ljudi, o njihovih vsakdanjih naporih in na desetine tisočih ur opravljenega prostovoljnega dela, da so si ustvarili svoj nov slovenski dom, kjer negujejo tradicijo in ohranjajo srce svoje prve domovine,« sogovornica razmišlja o najbolj zanimivih odkritjih pri svojem dolgoletnem delu. »Čeprav se je v teh, skoraj treh desetletjih, odkar sem vključena v to življenje in delo, že marsikaj spremenilo, menim, da raziskovalci še vedno premalo obravnavajo izseljenca kot subjekt namesto objekt proučevanj!«

Kot lepo izkušnjo pa Milica Trebše Štolfa doživlja dejstvo, da je s tem delom spodbudila društva, da tudi sama predstavljajo zgodovinske preglede o svojem delu in zbirajo ter ohranjajo arhivsko gradivo svojih društev v društvenih prostorih. »Kako prijetno je prejeti knjigo s posvetilom 'Tudi z vašo pomočjo je nastala ta knjiga. Hvala vam.' (npr. iz Vancourvra, B.C., kjer je Slovensko društvo ob 50. Obletnici svojega delovanja samo izdalo lepo dvojezično publikacijo). Ali da mi npr. uredniški odbor na slovesnost ponosno prinese knjigo, ki so jo ob 30-letnici svojega delovanja spisali sami (Slovenski park), in nato ob gostovanju na turneji po Sloveniji Športno društvo SLOVENIJA v Arhiv RS 30 fantov kot darilo prinese še 30 registratorjev fotokopij zbranega in urejenega arhivskega gradiva ontarijskega Slovenskega društva SLOVENSKI PARK kot darilo društva v zbirko fotokopij

arhivskega gradiva, ki sem jo ustvarjala z vsakoletnim prinosom fotokopij gradiva, ki smo ga zbrali, uredili in popisali na terenu,« ganjeno pove sogovornica.

Brez težav ni šlo...

»Težave so bile predvsem v tem, da so bili zlasti v prvem obdobju delovanja društev prevladujoči le družabni dogodki in o teh obstajajo redki, pa še to zelo pomanjkljivi viri, tako pisni kot fotografije ali drugi zapisi, saj so izseljenci morali najprej poskrbeti za svoje preživetje in preživetje družin, ki so si jih ustvarjali. V kasnejših obdobjih so se večkrat selili, zapisi pa so odhajali z njimi ali pa so se izgubili v prejšnjih bivališčih, redkeje pa v društvu,« se spominja Trebše-Štolfova. Društveni tajniki ali predsedniki, ali nekateri ozaveščeni posamezniki pa so ohranili marsikateri zapisnik, ki je še kako prav prišel pri nadaljnjih iskanjih dodatnih zapisov.

Druga težava pa je bila, da je bil potreben določen čas, da so rojaki dobili zaupanje, da spet 'ni prišel nekdo, ki jim bo pobiral gradivo in ga odnašal kdo ve kam, za svoje namene'. »Zaupanje si je treba ustvariti s poštenim delom,« poudarja Trebše-Štolfova in dodaja: »Mislim, da se je kar hitro razvedelo, da sem prinašala izvirnike, za katere sem izvedela, da so v Sloveniji, nazaj v Kanado. Saj arhivsko gradivo v izvirniku sodi v arhivski fond društva in države, v kateri je bilo ustvarjeno! To arhivisti dobro vemo. Fotokopije pa društva sama zelo rada podarijo osrednjemu slovenskemu državnemu arhivu v Ljubljani. S tem nisem imela nikakršnih težav.«

S svojim delom bo gospa Trebše-Štolfa nadaljevala toliko, kolikor ji bo dopuščalo zdravje, pravi. »V letošnjem letu bo zaradi operacije in zdravljenja žal z zamudo izšla društvena monografija Slovensko društvo SAVA Kitchener, Ont. 1962-2012 ob nesebični pomoči predsednice Marije Prilesnik, v slovenskem in angleškem jeziku, nato pa imam še dolg do Vseslovenskega kulturnega obora v Torontu. Zaradi selitve hranitelja gradiva enega prejšnjih predsednikov imam zajeten arhivski fond v Sloveniji. Iz njega moram izločiti osebni arhivski fond Ivana Pluta, ki ga bo podaril Arhivu Republike Slovenije, gradivo Vseslovenskega kulturnega odbora, kolikor ga je vmes v izvirniku, pa bo s popisom in urejeno vrnjeno v Kanado. S fotokopijami bomo pozneje izpopolnili fond VSKO v Arhivu RS,« živahno razlaga svoje načrte in napoveduje: »Z dostopom do uporabe moderne tehnologije pa se naše skupno delo prav gotovo ne bo končalo! Prijatelji ostajamo! Čeprav pa bom zelo pogrešala naše vsakoletne žive stike. Saj sem med kanadske rojake že skoraj prihajala kot v svoj drugi dom.«

Za konec - mag. Milica Trebše Štolfa:

»Morda za sklepno misel še to: zahvaljujem se vsem rojakom, mojim iskrenim prijateljem v Kanadi, da so vseh 28 let pri vseh društvih, s katerimi sem sodelovala in jih obiskovala, delali z ljubeznijo do arhivskega dela in mi omogočali vpogled v njihovo ustvarjalnost. Zahvaljujem se jim za vso skrb za ohranjanje slovenske kulturne tradicije in negovanje svoje identitete v kanadski multikulturni skupnosti. Hvala vsem, ki so mi s Slovenskega dneva v Kitchenerju junija letos poslali toliko dobrih želja in pozdravov in iskrena hvala Koordinaciji slovenskih društev južnega Ontaria za podeljeno priznanje in zahvalo za moje delo in seveda Vseslovenskemu kulturnemu odboru v Torontu za podan predlog Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in s tem priznanje mojemu dolgoletnemu delu.«

